

531

119/119c

ACC. N:R.

M. 10142: 1-19.

Landskap:

Skåne

Upptecknat av:

Wilh. Emil Wilhelmsson

Härad:

L. Asbo

Adress:

Kri dinge

Socken:

Kri dinge

Berättat av:

Uppteckningsår:

1946

Född år

1868 i Brunnby, Malmöhus län.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Hämtat.

s. 1-19.

Lu F. 57.

(1)

Inskrivningen s. 19-

märkt bra!

ACC. N:R

M. 10142: 1.

Landskap: *Skåne*
 Härad: *Södra Åsbo*
 Socken: *Kvidlinge*
 Uppteckningsår: *1946*
 Upptecknat av: *Kjell Emil Wilhelmsson*
 Adress: *Kvidlinge*
 Berättat av: *—*
 Född år *1868* i *Brunnby, Malmöh. län*

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Halmtak. Halmtakets underlag. Sparrarna voro fasta på "liden" och försedda med kanbjelkar. En sparrpar kallades för en "spränne". Sprännena voro slagade på insidan af "spränsvor", långa klyfda granslanor, fästade med nedre ändan i liden, snett upprät, fästade i så många sprännor som de räckte. Låkten ("låtten") lades på sparrarna i hurets längdriktning. Afståndet mellan sparrarna varierade emellan $1\frac{1}{2}$ och $2\frac{1}{2}$ alm. Kroppas lades, ofrån på sprännet sammanfogning som kallades "skorren" (skoran?). Vanligt var en $\frac{1}{2}$ alm mellan låktena och dessa voro oflast klyfda granslanor. Jag har räknat en mer än 100-årig luge där sparrarna voro of och äfven en del låkten. Äldre liden fästes låktena med tränaglar ("domlingar"), som slogas genom ett hål i låkten, in i ett annat i sparren, eller som i äldre liden, hvar nagel som islagit så att de klämde fast låkten, detta för att förhindra att låkten ändan blef "vansäker", såsom hållbar, på grund af borrh-

Skriv endast på denna sida!

101
Fästlänns låkten.

hålet. Barksidan skulle läggas medåt mot sparsen, annars kunde ej vidjorna vid bindningen löpa och dra åt. Vid läkning använde man en linskuren brädbit, som mätte mellan länkerna den kallades "katten". På ena sidan af hvarje sparre påspikades en plank eller brädbit, som räckte ett stycke utom länken; denne skulle uppgåsa "avarsleited" och länshägel.

Material och dess behandling.

Den för halmtak lämpligaste halmen var vöråghalm om den var tillräckligt lång och råghalm i allmänhet den som mest användes. Gletehalm gick an i nödfall, men af den blef det aldrig så vackra ej heller så hållbara tak. Jag har rifvet ett tak som enligt fars uppgift legat i 40 år och som bestod af kotschalm. Detta var nog ett undantag både material och ålder. Men så låg det inåt kringbyggd gård och åt nordsidan, den sida der taket kunde bli flera gånger äldre än vid andra sidor i synnerhet sydsidan. Man kan säga att ända till omkr sekelskiftet användes så godt som uteslutande slagtröskad halm. Undan för undan kommo tröskverk i bruk, först s. h. "stiftverk"

I dessa tröskverk höll man in kärpve ("neg") efter kärpve med löjken
då sädeskorren afstogs. Sedermera användes särskilda "härtverk"
eller ångtröskor der rågen kunde matas in, något så när på tvärs
och således ej allt för mycket krossas. Flagtröskad länghalm hade
dock alltid förtärligt; täckarena tyckte bättre om den, emedan den
ej så lätt gled ned vid täckningen. Man lade då ut den otrö-
skade rågen i "lägg" på lagan d. v. s. två rader kärpvar med ax-
en mot hvarandra, så tröskades öfver först ena sidans ax, sedan
rotändan och sist midten, hvarefter man vände sig till andra si-
dan och förför på samma sätt. Derefter vändes läggan. Detta
vändande var svårt för en nybörjare och är lika svårt att be-
skrifva. Efter vändandet förför läggan på samma sätt som
först hvarefter halmen upprättades (skakades) och samman-
bandes till rätt stora kärpar, som nu kallades "klippor".
Flagan bestod af "kanol", en cir 2 alnar lång ståt och fin stöv
af mjukt träd, helst aspr. Vidare af "staulen", något korta-
re än "kanolen", nästan alltid af ask, helst af en så ung
ask att det endast blef 4 "staular" af rotändan. Dessa tvänne

hufvuddelar sammankolles af "hullan", 4 till 6 lädesbitar, 1 1/2 tum breda och i längd ungefär som bredden af detta ark. Dessa bitar lades på hvarandra, sydda eller sydda, böjdes så att ändarna lägo jämt. Ett hål af storlek som till hufvudfingret gjordes genom alla ändarna, ett särskildt af bysmiden, tillverkat "pleit-spig" stäcks igenom hålet och drefs sedan ned i "kanalens" ena ända sedan denna fått förstärkning af en järnring. "Skaulen" som formats så att trädets "gärer" lägo på slagsidan samt en sen urläggning på samma sida skedd i tum från öfre ändan, dessutom tvänne små hål borrarade genom ändan från sidan. Nu tog man ett stort älskinn, arbetade det mjukt, smodde det samma, tog det samma genom ygglan på hullan och om "skaulen" i urläggningen och omigen så långt det räckte, dock så att man fick huden vid sidan. Sen tog man ett mindre älskinnssnöre, igenom hällen hvilka voro passerade så att då detta sista snöre stöckets in genom ena hålet och ut genom andra, samt knutits ihop så hindrades det stora älskinnet att glida af "skaulen". "Pleit-spiget" fick ej sitta så hårdt att ej hullan gick ledigt rundt.

Savrand i trä

Hela denna enkla men för en nybojare krångliga apparat kallas
 på vår öres dialekt "föleiel" (namnet nog ej bekant för Lundsare).
 När man skall tala om halms behandling får man hålla sig
 till den tid då hvarje lantbruk hade möjlighet att hålla sig med
 sin arbetskraft som sedan gammalt behöfts för att kunna skör-
 da det samma. Sedan tillgången på arbetskraft blef knapp, kom
 just länghalsberedningen att utföras allt slarvigare och tiden
 af denna halm allt längre och längre. Jag vill berätta om den
 gamla tiden. På senovintern blef det i kunnighet tid att "göra läng-
 halm". Man satte fast "halmreban" i en "glysma" på ett "lös-
 hölt", eller ett borrhål. Den var en kam med tänder en 1/2 alm
 långa ofäst af ask. På tog man in ett "vrielö" och satte det ut-
 med en vägg. Nu ref man ner "kliporna" från sin plats i log-
 golfost eller på "gratten". Man tog om toppen på så mycket
 halm som man kunde gripa med båda händerna, sedan man
 först dragit densamma genom kammern. Efter det man dragit i-
 genom så många gånger att allt som ej var rena raka strån
 låg bakom "reban" och hette nu "skamhalm" en favoritträ för

fären, som åt det finaste och bästa, hvarefter resten blef "ströbos". Under kamningen skulle halmen stötas gång på gång, den som stötning var afsedd att få rotändan jämn. Många Gingo aldrig riktigt handlag här till, man höll böt om halmen stötte den i golvet utan att låta den falla, upprepade detta flera gånger till rotändan var jämn. Färdigkamnad stötte den en sista gång och lades varligt ner i "löed". Ett halmband var fint tillagt. När löed var fullt band halmen så fast som möjligt, en pojke dugde ej till detta. Nu kallades halmen "käre" (kärve; märk: "neg, klippa, kärve"). Kärven ställdes på ändan och fick ett par extra stötar hvarefter öfra bandet anlades och "långholmskären" var färdig. Ibland fingo drängarna belöning, en bra karl hade med ett Gog per dag och en stor kärve vägde ett pund (8,5 kg), men alla gjorde dem ej så stora och chändliga. Annat än hälm användes ej här, men väster om Kristianstad såg man för många tak af rass och i Örskellunga har jag sett tak der svartannat band utgjordes af Gung.

Bundel lāk.

När läckaren väntades var det första att lägga "lillingarna" (vidjorna) i blöt, detta om man använde björkvidjor, som köptes i regel på torget i Åby (Ljungså). När han så kommit en morgon och fått kaffe och "gök", gällde det först att riva det gamla "stiet" och deri delugo alla som hade tid, detta om det ej var nybyggd. Takstegen, köpt af någon "släggöring" var redan rest, den var tillverkad af granslanor med stegprinnor af en. "Tvärstien" placerades över tvänne kraftiga träen hvilka rests inredt uppför mot husväggen. Ett par kraftiga hampreor, särskilda "läckersarib" ofta lånade hos en granne, voro med öftra ändan fästade i "skotten" och nu knötes de fast i "tvärstien" sedan man först öppat denna så långt man kunde räkka, derefter "slogs" den uppför då repen rullades på undan för undan. När man hunnit upp nära läjden stäcks ett tredje träd "fängelträd" in i stegen för att hålla ihop samma; och nu började läckningen med att ett antal "dockor" uppebarus af den som skulle "passa" läckaren. "Dockorna" voro små kärvar, som många större delats upp i. Dessa skulle bilda

skarp?

första bandet och laskägget. Banden löstes ej af dem för än täck-
 aren fått dem en efter en under laskäppen. Laskäppen kallades
 här för "läckesäp" och dessa köptes i regel från skogsbyggden.
 De bästa voro af hassel men äfven bröske (brakved frangula),
 var bra, enkäppar voro varigast men korta och ofta knastiga.
 Som oförn nämligen användes mest björkvidjor, men en del bönder
 hade planterat en frukt eller videart med mycket sega och starka
 1 & 2 års skott. Bägge slagen kallades här "lillingar". Antingen
 det var nytt tak eller omläggning delade man upp takytan i "sti"
 i regel aldrig bredare än 1 & 2 alnar och tvärskiarna voro lämpliga
 desöfver. Hälmen bar upp på taket af den som passade upp
 och han skulle äfven skära kärnornas rotända riktigt fin.
 Detta gjorde han med en lie utan skapt, medan han höll kär-
 ven emellan benen, "dockorna" skurus ej. Tvärskiagen bestod af
 tvänne fyrkants furuträn sammanhållna (åtskilda) af 3 & 4
 järnstälar med muttrar och skifvor. Midt hvarje ända af skiagen
 var på ena trät utformad en hufvud för att hindra repen att
 glida af. Taklinorna voro bundna med sin öfra ända, om "spän-

mets löp, och "äsen". Halmen lars upp af upprassaren, en kår för
 åt gången, någon sättes i förslag från tvärlagen. Man läckte från
 höger åt vänster, hur "lätthänd" (vänderhanda) gjorde väl jag ej. Vid
 läckning af nybyggad togs den sida först derifrån man kunde
 vinna den starkaste blästen. Det medersta läckit kallas skunk-
 eller avasaläckt och från detta lindes ej. Första bandet lades
 af dockorna hvilka försades indell hvarandra under "läckeran"
 (kåpfren) sedan denne med sin stövända sluckits in i en fäste
 på "vengskien" (vindskifvan) eller sista bandet af inlåsiggan-
 de "sti". Man band så fast "dockorna" undan för undan tills
 bandet var fullagt. Detta band kom så att bestämma läkels
 höcklek och denna var i ^{sin} ordning beroende af tillgång på lång-
 kala, maximum borde ha varit 12 alm. Tätningen skedd med ett
 "skunkbräda" samt från beningshus och magdimer dessutom med "rä-
 sten" (obränd tegel), som murades från läjden upp till halmen.
 Nu fortsättes band för band. I regel var det $\frac{3}{4}$ alm emella hvarje
 "lilling" (vidja), lätare i "saringlar" (vicklar). Banden kommo nog
 i flesta fall att stå öfver hvarandra, ingen regel fanns här för.

Weibersatt!

2

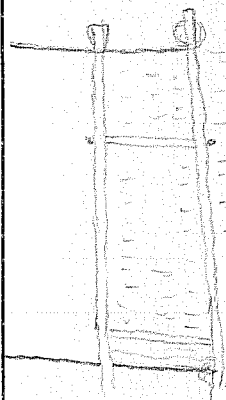
När bindningen släpkes den spetsade rotändan af "lillingen" medom raften (käppen), läckaren för mer vänster arm genom halmen ofvannför och sticker tillbaka lillingen ofvannför käppen, fattar ändan gör samtidigt en yggla af lillingens toppända, detta med ^{höger} vänster hand, trycker ygglan mot raften så att toppen ligger inunder, sticker spetsade ändan igenom, drar till med höger ett kraftligt tag eller två, så det darrar i bakhöften, samtidigt som han nedtrycker raften med vänster hand. Sedan snör han den fria ändan af lillingen till en knut, som jag ej kan beskrifva och som håller den lilla ygglan nedpressad. Sedan sticker den spetsade ändan in under raften underifrån. Hela denna manöver går mycket fortare än den kan beskrifvas.

Lå lägges "bår" (band, här annars lägg) efter "bår", att högre kommer man och "brästen" kommer genom rullning att högre uppe. Då den kommit att hvila på det lagda läket är "fängeträt" eller "lanseträt" oförfärdigt, nu läsas stegen genom att ett af repen tas ut om ändan på stegen och läggs öfver öfversta stegbommen. När numera ett fåtal halmläp läggs användes nästan alltid

2
läket och

V

V 2

galvaniserad ståltråd som bindemedel och något annat har jag aldrig hört omätas. Dervid användes laknål och "skoöra" (skyvel). Man läcker numera så godt som utslutande utanpå gamla bristfälliga lak och dervid kan man ej använda "tvinga och rafta". Vid läckning med tråd måste en person på insidan af laket sticka ut "skooran" och det kan vara mycket besvärligt med anordning af ställningar der han kan upphålla sig! Ett nytt lak skulle ej bli tät med denna bindning, ty nästän drar halmen ihop så att en liten lucka uppstår vid hvarje sädant. De halm-lak som läggas numera äro ej vackra, ej hållbara och få betraktas som ett provisorium som kommer att aflösas af papper eller eternit. Vid bindningen jämrades halmen ut med högra handen och stämlades till, ett par alnar i laget och bands så fast med samma. "Kengskeer" (vindskidor) brukades alltid af cir 8-10 tumms bredd. Tidigare liden voro hål borrade genom vindbräderna ett något of-
 ranfrån hvarje läkt; senare brukades mest en ribba påspikad brädans kant och utskjutande inåt så att den, ej spetsade raften höll nere af densamma. I gamla liden slutade nästan alla vind-

skifvor i toppen med en utskuren brädlapp som en afslutning och prydnad, dessa äro nu längsedan borta, men jag minns dem väl. De varierade ju, men sågo ut ungefär som vidstående skiss.

"Nilsgrängel" vid gästarna kunde vara $\frac{1}{2}$ aln eller något mera och från boningshus kladdes detta aflä från undersidan med bräder.

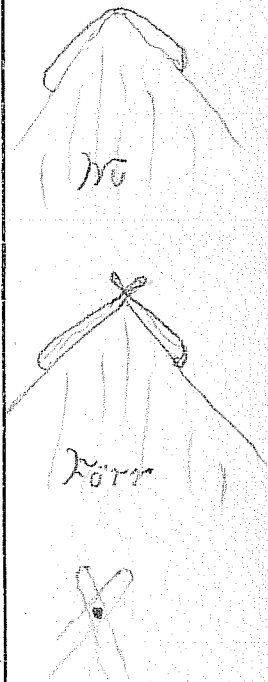
"Kraga" öfver "braga" har förkommit och jag har sett sådan ⁷⁷ ⁷⁸ ⁷⁹ ⁸⁰ ⁸¹ ⁸² ⁸³ ⁸⁴ ⁸⁵ ⁸⁶ ⁸⁷ ⁸⁸ ⁸⁹ ⁹⁰ ⁹¹ ⁹² ⁹³ ⁹⁴ ⁹⁵ ⁹⁶ ⁹⁷ ⁹⁸ ⁹⁹ ¹⁰⁰ ¹⁰¹ ¹⁰² ¹⁰³ ¹⁰⁴ ¹⁰⁵ ¹⁰⁶ ¹⁰⁷ ¹⁰⁸ ¹⁰⁹ ¹¹⁰ ¹¹¹ ¹¹² ¹¹³ ¹¹⁴ ¹¹⁵ ¹¹⁶ ¹¹⁷ ¹¹⁸ ¹¹⁹ ¹²⁰ ¹²¹ ¹²² ¹²³ ¹²⁴ ¹²⁵ ¹²⁶ ¹²⁷ ¹²⁸ ¹²⁹ ¹³⁰ ¹³¹ ¹³² ¹³³ ¹³⁴ ¹³⁵ ¹³⁶ ¹³⁷ ¹³⁸ ¹³⁹ ¹⁴⁰ ¹⁴¹ ¹⁴² ¹⁴³ ¹⁴⁴ ¹⁴⁵ ¹⁴⁶ ¹⁴⁷ ¹⁴⁸ ¹⁴⁹ ¹⁵⁰ ¹⁵¹ ¹⁵² ¹⁵³ ¹⁵⁴ ¹⁵⁵ ¹⁵⁶ ¹⁵⁷ ¹⁵⁸ ¹⁵⁹ ¹⁶⁰ ¹⁶¹ ¹⁶² ¹⁶³ ¹⁶⁴ ¹⁶⁵ ¹⁶⁶ ¹⁶⁷ ¹⁶⁸ ¹⁶⁹ ¹⁷⁰ ¹⁷¹ ¹⁷² ¹⁷³ ¹⁷⁴ ¹⁷⁵ ¹⁷⁶ ¹⁷⁷ ¹⁷⁸ ¹⁷⁹ ¹⁸⁰ ¹⁸¹ ¹⁸² ¹⁸³ ¹⁸⁴ ¹⁸⁵ ¹⁸⁶ ¹⁸⁷ ¹⁸⁸ ¹⁸⁹ ¹⁹⁰ ¹⁹¹ ¹⁹² ¹⁹³ ¹⁹⁴ ¹⁹⁵ ¹⁹⁶ ¹⁹⁷ ¹⁹⁸ ¹⁹⁹ ²⁰⁰ ²⁰¹ ²⁰² ²⁰³ ²⁰⁴ ²⁰⁵ ²⁰⁶ ²⁰⁷ ²⁰⁸ ²⁰⁹ ²¹⁰ ²¹¹ ²¹² ²¹³ ²¹⁴ ²¹⁵ ²¹⁶ ²¹⁷ ²¹⁸ ²¹⁹ ²²⁰ ²²¹ ²²² ²²³ ²²⁴ ²²⁵ ²²⁶ ²²⁷ ²²⁸ ²²⁹ ²³⁰ ²³¹ ²³² ²³³ ²³⁴ ²³⁵ ²³⁶ ²³⁷ ²³⁸ ²³⁹ ²⁴⁰ ²⁴¹ ²⁴² ²⁴³ ²⁴⁴ ²⁴⁵ ²⁴⁶ ²⁴⁷ ²⁴⁸ ²⁴⁹ ²⁵⁰ ²⁵¹ ²⁵² ²⁵³ ²⁵⁴ ²⁵⁵ ²⁵⁶ ²⁵⁷ ²⁵⁸ ²⁵⁹ ²⁶⁰ ²⁶¹ ²⁶² ²⁶³ ²⁶⁴ ²⁶⁵ ²⁶⁶ ²⁶⁷ ²⁶⁸ ²⁶⁹ ²⁷⁰ ²⁷¹ ²⁷² ²⁷³ ²⁷⁴ ²⁷⁵ ²⁷⁶ ²⁷⁷ ²⁷⁸ ²⁷⁹ ²⁸⁰ ²⁸¹ ²⁸² ²⁸³ ²⁸⁴ ²⁸⁵ ²⁸⁶ ²⁸⁷ ²⁸⁸ ²⁸⁹ ²⁹⁰ ²⁹¹ ²⁹² ²⁹³ ²⁹⁴ ²⁹⁵ ²⁹⁶ ²⁹⁷ ²⁹⁸ ²⁹⁹ ³⁰⁰ ³⁰¹ ³⁰² ³⁰³ ³⁰⁴ ³⁰⁵ ³⁰⁶ ³⁰⁷ ³⁰⁸ ³⁰⁹ ³¹⁰ ³¹¹ ³¹² ³¹³ ³¹⁴ ³¹⁵ ³¹⁶ ³¹⁷ ³¹⁸ ³¹⁹ ³²⁰ ³²¹ ³²² ³²³ ³²⁴ ³²⁵ ³²⁶ ³²⁷ ³²⁸ ³²⁹ ³³⁰ ³³¹ ³³² ³³³ ³³⁴ ³³⁵ ³³⁶ ³³⁷ ³³⁸ ³³⁹ ³⁴⁰ ³⁴¹ ³⁴² ³⁴³ ³⁴⁴ ³⁴⁵ ³⁴⁶ ³⁴⁷ ³⁴⁸ ³⁴⁹ ³⁵⁰ ³⁵¹ ³⁵² ³⁵³ ³⁵⁴ ³⁵⁵ ³⁵⁶ ³⁵⁷ ³⁵⁸ ³⁵⁹ ³⁶⁰ ³⁶¹ ³⁶² ³⁶³ ³⁶⁴ ³⁶⁵ ³⁶⁶ ³⁶⁷ ³⁶⁸ ³⁶⁹ ³⁷⁰ ³⁷¹ ³⁷² ³⁷³ ³⁷⁴ ³⁷⁵ ³⁷⁶ ³⁷⁷ ³⁷⁸ ³⁷⁹ ³⁸⁰ ³⁸¹ ³⁸² ³⁸³ ³⁸⁴ ³⁸⁵ ³⁸⁶ ³⁸⁷ ³⁸⁸ ³⁸⁹ ³⁹⁰ ³⁹¹ ³⁹² ³⁹³ ³⁹⁴ ³⁹⁵ ³⁹⁶ ³⁹⁷ ³⁹⁸ ³⁹⁹ ⁴⁰⁰ ⁴⁰¹ ⁴⁰² ⁴⁰³ ⁴⁰⁴ ⁴⁰⁵ ⁴⁰⁶ ⁴⁰⁷ ⁴⁰⁸ ⁴⁰⁹ ⁴¹⁰ ⁴¹¹ ⁴¹² ⁴¹³ ⁴¹⁴ ⁴¹⁵ ⁴¹⁶ ⁴¹⁷ ⁴¹⁸ ⁴¹⁹ ⁴²⁰ ⁴²¹ ⁴²² ⁴²³ ⁴²⁴ ⁴²⁵ ⁴²⁶ ⁴²⁷ ⁴²⁸ ⁴²⁹ ⁴³⁰ ⁴³¹ ⁴³² ⁴³³ ⁴³⁴ ⁴³⁵ ⁴³⁶ ⁴³⁷ ⁴³⁸ ⁴³⁹ ⁴⁴⁰ ⁴⁴¹ ⁴⁴² ⁴⁴³ ⁴⁴⁴ ⁴⁴⁵ ⁴⁴⁶ ⁴⁴⁷ ⁴⁴⁸ ⁴⁴⁹ ⁴⁵⁰ ⁴⁵¹ ⁴⁵² ⁴⁵³ ⁴⁵⁴ ⁴⁵⁵ ⁴⁵⁶ ⁴⁵⁷ ⁴⁵⁸ ⁴⁵⁹ ⁴⁶⁰ ⁴⁶¹ ⁴⁶² ⁴⁶³ ⁴⁶⁴ ⁴⁶⁵ ⁴⁶⁶ ⁴⁶⁷ ⁴⁶⁸ ⁴⁶⁹ ⁴⁷⁰ ⁴⁷¹ ⁴⁷² ⁴⁷³ ⁴⁷⁴ ⁴⁷⁵ ⁴⁷⁶ ⁴⁷⁷ ⁴⁷⁸ ⁴⁷⁹ ⁴⁸⁰ ⁴⁸¹ ⁴⁸² ⁴⁸³ ⁴⁸⁴ ⁴⁸⁵ ⁴⁸⁶ ⁴⁸⁷ ⁴⁸⁸ ⁴⁸⁹ ⁴⁹⁰ ⁴⁹¹ ⁴⁹² ⁴⁹³ ⁴⁹⁴ ⁴⁹⁵ ⁴⁹⁶ ⁴⁹⁷ ⁴⁹⁸ ⁴⁹⁹ ⁵⁰⁰ ⁵⁰¹ ⁵⁰² ⁵⁰³ ⁵⁰⁴ ⁵⁰⁵ ⁵⁰⁶ ⁵⁰⁷ ⁵⁰⁸ ⁵⁰⁹ ⁵¹⁰ ⁵¹¹ ⁵¹² ⁵¹³ ⁵¹⁴ ⁵¹⁵ ⁵¹⁶ ⁵¹⁷ ⁵¹⁸ ⁵¹⁹ ⁵²⁰ ⁵²¹ ⁵²² ⁵²³ ⁵²⁴ ⁵²⁵ ⁵²⁶ ⁵²⁷ ⁵²⁸ ⁵²⁹ ⁵³⁰ ⁵³¹ ⁵³² ⁵³³ ⁵³⁴ ⁵³⁵ ⁵³⁶ ⁵³⁷ ⁵³⁸ ⁵³⁹ ⁵⁴⁰ ⁵⁴¹ ⁵⁴² ⁵⁴³ ⁵⁴⁴ ⁵⁴⁵ ⁵⁴⁶ ⁵⁴⁷ ⁵⁴⁸ ⁵⁴⁹ ⁵⁵⁰ ⁵⁵¹ ⁵⁵² ⁵⁵³ ⁵⁵⁴ ⁵⁵⁵ ⁵⁵⁶ ⁵⁵⁷ ⁵⁵⁸ ⁵⁵⁹ ⁵⁶⁰ ⁵⁶¹ ⁵⁶² ⁵⁶³ ⁵⁶⁴ ⁵⁶⁵ ⁵⁶⁶ ⁵⁶⁷ ⁵⁶⁸ ⁵⁶⁹ ⁵⁷⁰ ⁵⁷¹ ⁵⁷² ⁵⁷³ ⁵⁷⁴ ⁵⁷⁵ ⁵⁷⁶ ⁵⁷⁷ ⁵⁷⁸ ⁵⁷⁹ ⁵⁸⁰ ⁵⁸¹ ⁵⁸² ⁵⁸³ ⁵⁸⁴ ⁵⁸⁵ ⁵⁸⁶ ⁵⁸⁷ ⁵⁸⁸ ⁵⁸⁹ ⁵⁹⁰ ⁵⁹¹ ⁵⁹² ⁵⁹³ ⁵⁹⁴ ⁵⁹⁵ ⁵⁹⁶ ⁵⁹⁷ ⁵⁹⁸ ⁵⁹⁹ ⁶⁰⁰ ⁶⁰¹ ⁶⁰² ⁶⁰³ ⁶⁰⁴ ⁶⁰⁵ ⁶⁰⁶ ⁶⁰⁷ ⁶⁰⁸ ⁶⁰⁹ ⁶¹⁰ ⁶¹¹ ⁶¹² ⁶¹³ ⁶¹⁴ ⁶¹⁵ ⁶¹⁶ ⁶¹⁷ ⁶¹⁸ ⁶¹⁹ ⁶²⁰ ⁶²¹ ⁶²² ⁶²³ ⁶²⁴ ⁶²⁵ ⁶²⁶ ⁶²⁷ ⁶²⁸ ⁶²⁹ ⁶³⁰ ⁶³¹ ⁶³² ⁶³³ ⁶³⁴ ⁶³⁵ ⁶³⁶ ⁶³⁷ ⁶³⁸ ⁶³⁹ ⁶⁴⁰ ⁶⁴¹ ⁶⁴² ⁶⁴³ ⁶⁴⁴ ⁶⁴⁵ ⁶⁴⁶ ⁶⁴⁷ ⁶⁴⁸ ⁶⁴⁹ ⁶⁵⁰ ⁶⁵¹ ⁶⁵² ⁶⁵³ ⁶⁵⁴ ⁶⁵⁵ ⁶⁵⁶ ⁶⁵⁷ ⁶⁵⁸ ⁶⁵⁹ ⁶⁶⁰ ⁶⁶¹ ⁶⁶² ⁶⁶³ ⁶⁶⁴ ⁶⁶⁵ ⁶⁶⁶ ⁶⁶⁷ ⁶⁶⁸ ⁶⁶⁹ ⁶⁷⁰ ⁶⁷¹ ⁶⁷² ⁶⁷³ ⁶⁷⁴ ⁶⁷⁵ ⁶⁷⁶ ⁶⁷⁷ ⁶⁷⁸ ⁶⁷⁹ ⁶⁸⁰ ⁶⁸¹ ⁶⁸² ⁶⁸³ ⁶⁸⁴ ⁶⁸⁵ ⁶⁸⁶ ⁶⁸⁷ ⁶⁸⁸ ⁶⁸⁹ ⁶⁹⁰ ⁶⁹¹ ⁶⁹² ⁶⁹³ ⁶⁹⁴ ⁶⁹⁵ ⁶⁹⁶ ⁶⁹⁷ ⁶⁹⁸ ⁶⁹⁹ ⁷⁰⁰ ⁷⁰¹ ⁷⁰² ⁷⁰³ ⁷⁰⁴ ⁷⁰⁵ ⁷⁰⁶ ⁷⁰⁷ ⁷⁰⁸ ⁷⁰⁹ ⁷¹⁰ ⁷¹¹ ⁷¹² ⁷¹³ ⁷¹⁴ ⁷¹⁵ ⁷¹⁶ ⁷¹⁷ ⁷¹⁸ ⁷¹⁹ ⁷²⁰ ⁷²¹ ⁷²² ⁷²³ ⁷²⁴ ⁷²⁵ ⁷²⁶ ⁷²⁷ ⁷²⁸ ⁷²⁹ ⁷³⁰ ⁷³¹ ⁷³² ⁷³³ ⁷³⁴ ⁷³⁵ ⁷³⁶ ⁷³⁷ ⁷³⁸ ⁷³⁹ ⁷⁴⁰ ⁷⁴¹ ⁷⁴² ⁷⁴³ ⁷⁴⁴ ⁷⁴⁵ ⁷⁴⁶ ⁷⁴⁷ ⁷⁴⁸ ⁷⁴⁹ ⁷⁵⁰ ⁷⁵¹ ⁷⁵² ⁷⁵³ ⁷⁵⁴ ⁷⁵⁵ ⁷⁵⁶ ⁷⁵⁷ ⁷⁵⁸ ⁷⁵⁹ ⁷⁶⁰ ⁷⁶¹ ⁷⁶² ⁷⁶³ ⁷⁶⁴ ⁷⁶⁵ ⁷⁶⁶ ⁷⁶⁷ ⁷⁶⁸ ⁷⁶⁹ ⁷⁷⁰ ⁷⁷¹ ⁷⁷² ⁷⁷³ ⁷⁷⁴ ⁷⁷⁵ ⁷⁷⁶ ⁷⁷⁷ ⁷⁷⁸ ⁷⁷⁹ ⁷⁸⁰ ⁷⁸¹ ⁷⁸² ⁷⁸³ ⁷⁸⁴ ⁷⁸⁵ ⁷⁸⁶ ⁷⁸⁷ ⁷⁸⁸ ⁷⁸⁹ ⁷⁹⁰ ⁷⁹¹ ⁷⁹² ⁷⁹³ ⁷⁹⁴ ⁷⁹⁵ ⁷⁹⁶ ⁷⁹⁷ ⁷⁹⁸ ⁷⁹⁹ ⁸⁰⁰ ⁸⁰¹ ⁸⁰² ⁸⁰³ ⁸⁰⁴ ⁸⁰⁵ ⁸⁰⁶ ⁸⁰⁷ ⁸⁰⁸ ⁸⁰⁹ ⁸¹⁰ ⁸¹¹ ⁸¹² ⁸¹³ ⁸¹⁴ ⁸¹⁵ ⁸¹⁶ ⁸¹⁷ ⁸¹⁸ ⁸¹⁹ ⁸²⁰ ⁸²¹ ⁸²² ⁸²³ ⁸²⁴ ⁸²⁵ ⁸²⁶ ⁸²⁷ ⁸²⁸ ⁸²⁹ ⁸³⁰ ⁸³¹ ⁸³² ⁸³³ ⁸³⁴ ⁸³⁵ ⁸³⁶ ⁸³⁷ ⁸³⁸ ⁸³⁹ ⁸⁴⁰ ⁸⁴¹ ⁸⁴² ⁸⁴³ ⁸⁴⁴ ⁸⁴⁵ ⁸⁴⁶ ⁸⁴⁷ ⁸⁴⁸ ⁸⁴⁹ ⁸⁵⁰ ⁸⁵¹ ⁸⁵² ⁸⁵³ ⁸⁵⁴ ⁸⁵⁵ ⁸⁵⁶ ⁸⁵⁷ ⁸⁵⁸ ⁸⁵⁹ ⁸⁶⁰ ⁸⁶¹ ⁸⁶² ⁸⁶³ ⁸⁶⁴ ⁸⁶⁵ ⁸⁶⁶ ⁸⁶⁷ ⁸⁶⁸ ⁸⁶⁹ ⁸⁷⁰ ⁸⁷¹ ⁸⁷² ⁸⁷³ ⁸⁷⁴ ⁸⁷⁵ ⁸⁷⁶ ⁸⁷⁷ ⁸⁷⁸ ⁸⁷⁹ ⁸⁸⁰ ⁸⁸¹ ⁸⁸² ⁸⁸³ ⁸⁸⁴ ⁸⁸⁵ ⁸⁸⁶ ⁸⁸⁷ ⁸⁸⁸ ⁸⁸⁹ ⁸⁹⁰ ⁸⁹¹ ⁸⁹² ⁸⁹³ ⁸⁹⁴ ⁸⁹⁵ ⁸⁹⁶ ⁸⁹⁷ ⁸⁹⁸ ⁸⁹⁹ ⁹⁰⁰ ⁹⁰¹ ⁹⁰² ⁹⁰³ ⁹⁰⁴ ⁹⁰⁵ ⁹⁰⁶ ⁹⁰⁷ ⁹⁰⁸ ⁹⁰⁹ ⁹¹⁰ ⁹¹¹ ⁹¹² ⁹¹³ ⁹¹⁴ ⁹¹⁵ ⁹¹⁶ ⁹¹⁷ ⁹¹⁸ ⁹¹⁹ ⁹²⁰ ⁹²¹ ⁹²² ⁹²³ ⁹²⁴ ⁹²⁵ ⁹²⁶ ⁹²⁷ ⁹²⁸ ⁹²⁹ ⁹³⁰ ⁹³¹ ⁹³² ⁹³³ ⁹³⁴ ⁹³⁵ ⁹³⁶ ⁹³⁷ ⁹³⁸ ⁹³⁹ ⁹⁴⁰ ⁹⁴¹ ⁹⁴² ⁹⁴³ ⁹⁴⁴ ⁹⁴⁵ ⁹⁴⁶ ⁹⁴⁷ ⁹⁴⁸ ⁹⁴⁹ ⁹⁵⁰ ⁹⁵¹ ⁹⁵² ⁹⁵³ ⁹⁵⁴ ⁹⁵⁵ ⁹⁵⁶ ⁹⁵⁷ ⁹⁵⁸ ⁹⁵⁹ ⁹⁶⁰ ⁹⁶¹ ⁹⁶² ⁹⁶³ ⁹⁶⁴ ⁹⁶⁵ ⁹⁶⁶ ⁹⁶⁷ ⁹⁶⁸ ⁹⁶⁹ ⁹⁷⁰ ⁹⁷¹ ⁹⁷² ⁹⁷³ ⁹⁷⁴ ⁹⁷⁵ ⁹⁷⁶ ⁹⁷⁷ ⁹⁷⁸ ⁹⁷⁹ ⁹⁸⁰ ⁹⁸¹ ⁹⁸² ⁹⁸³ ⁹⁸⁴ ⁹⁸⁵ ⁹⁸⁶ ⁹⁸⁷ ⁹⁸⁸ ⁹⁸⁹ ⁹⁹⁰ ⁹⁹¹ ⁹⁹² ⁹⁹³ ⁹⁹⁴ ⁹⁹⁵ ⁹⁹⁶ ⁹⁹⁷ ⁹⁹⁸ ⁹⁹⁹ ¹⁰⁰⁰ ¹⁰⁰¹ ¹⁰⁰² ¹⁰⁰³ ¹⁰⁰⁴ ¹⁰⁰⁵ ¹⁰⁰⁶ ¹⁰⁰⁷ ¹⁰⁰⁸ ¹⁰⁰⁹ ¹⁰¹⁰ ¹⁰¹¹ ¹⁰¹² ¹⁰¹³ ¹⁰¹⁴ ¹⁰¹⁵ ¹⁰¹⁶ ¹⁰¹⁷ ¹⁰¹⁸ ¹⁰¹⁹ ¹⁰²⁰ ¹⁰²¹ ¹⁰²² ¹⁰²³ ¹⁰²⁴ ¹⁰²⁵ ¹⁰²⁶ ¹⁰²⁷ ¹⁰²⁸ ¹⁰²⁹ ¹⁰³⁰ ¹⁰³¹ ¹⁰³² ¹⁰³³ ¹⁰³⁴ ¹⁰³⁵ ¹⁰³⁶ ¹⁰³⁷ ¹⁰³⁸ ¹⁰³⁹ ¹⁰⁴⁰ ¹⁰⁴¹ ¹⁰⁴² ¹⁰⁴³ ¹⁰⁴⁴ ¹⁰⁴⁵ ¹⁰⁴⁶ ¹⁰⁴⁷ ¹⁰⁴⁸ ¹⁰⁴⁹ ¹⁰⁵⁰ ¹⁰⁵¹ ¹⁰⁵² ¹⁰⁵³ ¹⁰⁵⁴ ¹⁰⁵⁵ ¹⁰⁵⁶ ¹⁰⁵⁷ ¹⁰⁵⁸ ¹⁰⁵⁹ ¹⁰⁶⁰ ¹⁰⁶¹ ¹⁰⁶² ¹⁰⁶³ ¹⁰⁶⁴ ¹⁰⁶⁵ ¹⁰⁶⁶ ¹⁰⁶⁷ ¹⁰⁶⁸ ¹⁰⁶⁹ ¹⁰⁷⁰ ¹⁰⁷¹ ¹⁰⁷² ¹⁰⁷³ ¹⁰⁷⁴ ¹⁰⁷⁵ ¹⁰⁷⁶ ¹⁰⁷⁷ ¹⁰⁷⁸ ¹⁰⁷⁹ ¹⁰⁸⁰ ¹⁰⁸¹ ¹⁰⁸² ¹⁰⁸³ ¹⁰⁸⁴ ¹⁰⁸⁵ ¹⁰⁸⁶ ¹⁰⁸⁷ ¹⁰⁸⁸ ¹⁰⁸⁹ ¹⁰⁹⁰ ¹⁰⁹¹ ¹⁰⁹² ¹⁰⁹³ ¹⁰⁹⁴ ¹⁰⁹⁵ ¹⁰⁹⁶ ¹⁰⁹⁷ ¹⁰⁹⁸ ¹⁰⁹⁹ ¹¹⁰⁰ ¹¹⁰¹ ¹¹⁰² ¹¹⁰³ ¹¹⁰⁴ ¹¹⁰⁵ ¹¹⁰⁶ ¹¹⁰⁷ ¹¹⁰⁸ ¹¹⁰⁹ ¹¹¹⁰ ¹¹¹¹ ¹¹¹² ¹¹¹³ ¹¹¹⁴ ¹¹¹⁵ ¹¹¹⁶ ¹¹¹⁷ ¹¹¹⁸ ¹¹¹⁹ ¹¹²⁰ ¹¹²¹ ¹¹²² ¹¹²³ ¹¹²⁴ ¹¹²⁵ ¹¹²⁶ ¹¹²⁷ ¹¹²⁸ ¹¹²⁹ ¹¹³⁰ ¹¹³¹ ¹¹³² ¹¹³³ ¹¹³⁴ ¹¹³⁵ ¹¹³⁶ ¹¹³⁷ ¹¹³⁸ ¹¹³⁹ ¹¹⁴⁰ ¹¹⁴¹ ¹¹⁴² ¹¹⁴³ ¹¹⁴⁴ ¹¹⁴⁵ ¹¹⁴⁶ ¹¹⁴⁷ ¹¹⁴⁸ ¹¹⁴⁹ ¹¹⁵⁰ ¹¹⁵¹ ¹¹⁵² ¹¹⁵³ ¹¹⁵⁴ ¹¹⁵⁵ ¹¹⁵⁶ ¹¹⁵⁷ ¹¹⁵⁸ ¹¹⁵⁹ ¹¹⁶⁰ ¹¹⁶¹ ¹¹⁶² ¹¹⁶³ ¹¹⁶⁴ ¹¹⁶⁵ ¹¹⁶⁶ ¹¹⁶⁷ ¹¹⁶⁸ ¹¹⁶⁹ ¹¹⁷⁰ ¹¹⁷¹ ¹¹⁷² ¹¹⁷³ ¹¹⁷⁴ ¹¹⁷⁵ ¹¹⁷⁶ ¹¹⁷⁷ ¹¹⁷⁸ ¹¹⁷⁹ ¹¹⁸⁰ ¹¹⁸¹ ¹¹⁸² ¹¹⁸³ ¹¹⁸⁴ ¹¹⁸⁵ ¹¹⁸⁶ ¹¹⁸⁷ ¹¹⁸⁸ ¹¹⁸⁹ ¹¹⁹⁰ ¹¹⁹¹ ¹¹⁹² ¹¹⁹³ ¹¹⁹⁴ ¹¹⁹⁵ ¹¹⁹⁶ ¹¹⁹⁷ ¹¹⁹⁸ ¹¹⁹⁹ ¹²⁰⁰ ¹²⁰¹ ¹²⁰² ¹²⁰³ ¹²⁰⁴ ¹²⁰⁵ ¹²⁰⁶ ¹²⁰⁷ ¹²⁰⁸ ¹²⁰⁹ ¹²¹⁰ ¹²¹¹ ¹²¹² ¹²¹³ ¹²¹⁴ ¹²¹⁵ ¹²¹⁶ ¹²¹⁷ ¹²¹⁸ ¹²¹⁹ ¹²²⁰ ¹²²¹ ¹²²² ¹²²³ ¹²²⁴ ¹²²⁵ ¹²²⁶ ¹²²⁷ ¹²²⁸ ¹²²⁹ ¹²³⁰ ¹²³¹ ¹²³² ¹²³³ ¹²³⁴ ¹²³⁵ ¹²³⁶ ¹²³⁷ ¹²³⁸ ¹²³⁹ ¹²⁴⁰ ¹²⁴¹ ¹²⁴² ¹²⁴³ ¹²⁴⁴ ¹²⁴⁵ ¹²⁴⁶ ¹²⁴⁷ ¹²⁴⁸ ¹²⁴⁹ ¹²⁵⁰ ¹²⁵¹ ¹²⁵² ¹²⁵³ ¹²⁵⁴ ¹²⁵⁵ ¹²⁵⁶ ¹²⁵⁷ ¹²⁵⁸ ¹²⁵⁹ ¹²⁶⁰ ¹²⁶¹ ¹²⁶² ¹²⁶³ ¹²⁶⁴ ¹²⁶⁵ ¹²⁶⁶ ¹²⁶⁷ ¹²⁶⁸ ¹²⁶⁹ ¹²⁷⁰ ¹²⁷¹ ¹²⁷² ¹²⁷³ ¹²⁷⁴ ¹²⁷⁵ ¹²⁷⁶ ¹²⁷⁷ ¹²⁷⁸ ¹²⁷⁹ ¹²⁸⁰ ¹²⁸¹ ¹²⁸² ¹²⁸³ ¹²⁸⁴ ¹²⁸⁵ ¹²⁸⁶ ¹²⁸⁷ ¹²⁸⁸ ¹²⁸⁹ ¹²⁹⁰ ¹²⁹¹ ¹²⁹² ¹²⁹³ ¹²⁹⁴ ¹²⁹⁵ ¹²⁹⁶ ¹²⁹⁷ ¹²⁹⁸ ¹²⁹⁹ ¹³⁰⁰ ¹³⁰¹ ¹³⁰² ¹³⁰³ ¹³⁰⁴ ¹³⁰⁵ ¹³⁰⁶ ¹³⁰⁷ ¹³⁰⁸ ¹³⁰⁹ ¹³¹⁰ ¹³¹¹ ¹³¹² ¹³¹³ ¹³¹⁴ ¹³¹⁵ ¹³¹⁶ ¹³¹⁷ ¹³¹⁸ ¹³¹⁹ ¹³²⁰ ¹³²¹ ¹³²² ¹³²³ ¹³²⁴ ¹³²⁵ ¹³²⁶ ¹³²⁷ ¹³²⁸ ¹³²⁹ ¹³³⁰ ¹³³¹ ¹³³² ¹³³³ ¹³³⁴ ¹³³⁵ ¹³³⁶ ¹³³⁷ ¹³³⁸ ¹³³⁹ ¹³⁴⁰ ¹³⁴¹ ¹³⁴² ¹³⁴³ ¹³⁴⁴ ¹³⁴⁵ ¹³⁴⁶ ¹³⁴⁷ ¹³⁴⁸ ¹³⁴⁹ ¹³⁵⁰ ¹³⁵¹ ¹³⁵² ¹³⁵³ ¹³⁵⁴ ¹³⁵⁵ ¹³⁵⁶ ¹³⁵⁷ ¹³⁵⁸ ¹³⁵⁹ ¹³⁶⁰ ¹³⁶¹ ¹³⁶² ¹³⁶³ ¹³⁶⁴ ¹³⁶⁵ ¹³⁶⁶ ¹³⁶⁷ ¹³⁶⁸ ¹³⁶⁹ ¹³⁷⁰ ¹³⁷¹ ¹³⁷² ¹³⁷³ ¹³⁷⁴

I stället för "straga" använde läckarna i min tid "stryksprån" li-
adan som användes för lian. Med denna skärptes knifven vid be-
hof. Vid skärningen högs språnen i vänstra handen och med den-
na medtrycktes halmen afvån för der såttlet skulle göras. Sättet
från höger snodt, medåt vänster. Knifven hålles så att tillsping-
ret ligger närmast knifbladets. När man skulle "skära mer", bö-
jades man vid ryggringen sedan man först afträfsadt löshalm;
denna skedde med brädräfsa en jämnräfsa kunde skadat lä-
het. Takskägget skars efter snör, med den vanliga takknifven.
Olika läckare skar takskägget olika, en del, kanske de flesta
skurn lodrätt mer andra deremot skurn in under.

Vid byggandet af vindlar o. d. på husen formas "limran" så att
denna får den möjligast runda form, denna särskildt vid läktärdet
sedan fick läckaren fullkomma rundningen. Man fick lägga
i mera halm att efter behof för att fylla ut det det var för lågt
och så fick man sätta mycket tälare med bindningar. Utbygg-
nader kallades "hornejor" (ofta "hömnejor" emedan de ofta högs in
genom dem). Dessa nämn hade alla utbyggade afven de med brädvägg.

Med täckning af alla slags krängligheter på taket användes småstegar af vanlig typ, som bundes fast på den långa markstegen eller på annat lämpligt af omständigheterna betingadt sätt, det gäldade en flundera. Takvinkel benämnes "svingel" eller "krog" (krok). Man "ryggas" taket med löshalm ihelt en smula fuktig, här på orten. "Ryggningen" hålls kvar medelst "ryggsträ" af ek, annat duger ej. De äro omkr. 1 1/2 alm långa ofäst utklyfda ur större stockar, nödlofligt formade med yxa, så att en någelunda slät yta kan vändas mot taket och afsmalande uppiel. De sammankopplades för att ligga ett på hvarje sida af ryggningen. Gäldes liden fastades de i hop medelst en snegpinne, som släcks genom hål gjorda i lundand af träna. Då kommo alltid dessa ändar att slicka upp och gifvo dessa gamla tak ett särregt utseende. Numera fäster man hop dem med korta länkar eller slädtråd, fästa med krampor i själva ändan af träet. Koro ryggträna dåliga, låsta hände det att man spikade en släng som dög öfver medra ändan på ett flertal träna. Detta såväl som påläggning af hvarje stag ansigs bäst som ett tillfälligt provisorium, blef det deremot mera permanent.

ansågs det som ett färdigdomsbevis. Ett, ibland två läkten hmnades
obundna oppre i "skorren". Har aldrig hört talas om "docka" tak.
Tav-lak är obekanta här. I Fulten och äfven andra trakter har
jag sett många tak ryggade med kvickrot, detta lär vara hållbart
och frä aut satu bra, men lidödande och besvärligt att lägga opp.
Som förut nämnts läckes numera här endast utånpå gamla tak.
Mången har lagt tegelpannor eller grapp utånpå ett gammalt halm-
tak; numera rifver man dock oftast ner det gamla särskildt då
stjärnplattor läggas. Ett vagnshjul för skorren var i min barnstom
ej ovanligt men aldrig oro de bebyggda; det sirla storkparat i
vår by öfvergafs på 1860: talet.

Eldfaran med halmtak har ju alltid varit stor, men ej stö-
re än med gamla spåntak. Eldfaran har blifvit större i nutiden
mäst beroende på moderna skorstenskonstruktioner. De gamla skor-
stenarna voro alltid nere mot spisen mycket omfångrika och i
krök dragana upp till skorstenspipan här släpkes nästan alltid alla
gnistor, då deremot nu de raka skorstenarna delade i rörstockar
utspjå ofta hela kvastar af gnistor under blåsväder.

Mossan på läken var ej blott vacker utan äfven nyttig. Vid gnister från skorstenen betydde det ej mycket, ty ryggningen som låg närmast var aldrig mossbelagd, men vid läpfäken då brand i närliggande byggnad utbröt, då var mossan på läket en god hjälp mot antändning. För öfrigt gjorde mossan att ett läk kunde hålla tät i långa tider sedan alla "tillingarna" rutnat. Man reif aldrig mer mossan frivilligt. Taket räfsades aldrig, utom efter "ryggning" då spiltet löshalm räfsas ner, men man aktade mossan så mycket som möjligt. Hvarje vår borde läkskägget slås open detta gjordes genom klappning med en skyffel mot läkskägget. Jag har redan nämnt om ett läk som lågat i 40 år, men detta läk hade alla betingelser härfor genom ett lyckligt läge. Hur länge ett läk kunde ligga berodde dels på materialets beskaffenhet, dels på läget i förhållande till andra byggnader och icke minst väderströcket. En solida låg svärigen mer än 15 år, en nordsida minst det dubbla, öster och väster något midt emellan. Flakläks fördelar voro mest af ekonomisk art; så länge tillräcklig arbetskraft kunde fås till jordbruket gick det bra, man hade

materialen och detta iordningslägdes under en tid af året då man undanngjort i öfrigt och så hade läken en ordningsföljd som vägrunda följdes, man läckte vissa eller ett visst antal "sti" af de äldsta hvarje år, det blef aldrig en stor "prävinast". Halm-läk från boningshus voro dåliga värmeläddare, såla om sommaren och ~~vara~~^{varma} om vintern. Under halm-läken, från vinden, blef alltid rikligt med spindelväf, vid svåra sår eller dylikt sprang man upp och tog sig en hand full och snart var blödnngen stillad och såret läkt utan några som helst komplikationer. Ja nog voro halm-läken bra, men tiden har gått förbi dem, största orsaken är bristen på arbetskraft vid jordbruket. Halm-läken klara sig väl i hvarje händelse mot spän-läken. Inga halm-läk läggas numera på nya hus och de befintliga försvinna undan för undan i raske takt. Tegelpannor och cementpannor började mera allmänt användas för c:a 30 år sen dess förrinnan var det mest spån och lakpapp som konkurrerade med halmen. Nu är det eterniten eller liknande som aldrig mest användes jämte tegelpannor från många boningshus. För 50 år sedan voro andra än halm-läk sålsynla, för 20 år sen, tror jag vi få säga 10% tota,

Sedan har det gått fortare, men vi ha väl ännu 50% af ursprungliga men färdigt friare i marknaden så tror jag att på ytterligare 10 år är det ej många halm-läk kvar.

Träckaren fick sin lön efter, visst för lopande aln, som han hade. Nu är lönen efter aflärad lömspenning. Kvinnorna deltog aldrig för i läckningsarbetet, nu är det ej ovanligt att en kvinna sticker ut "skottan" vid utanprätläckning. De flesta läckare ha fallit mer någon gång och ibland skadat sig illa. Presten ha brustit, lillingen har brustit (ta) vid lunddragningen, så mannen har fallit baklänges från tvärsken, äfven andra sätt ha förekommit. Det har berättats om läckare, som i misskunn skurit af ena replet vid verkställningen. Min farfar far byggde år 1817 en för den tiden ovanligt stor ladugårdsbyggnad, vid läckningen af denna föll läckaren ner och slog sig i hjert. Orsaken vet jag ej. Som minne af detta sått i kostallut en gammal ekhoss med följande inskrift: "1817 den 8 maj dog Per Pålsson här från slättet". Kossel kom bort vid modernisering vi sketskiptet. Jag har lärt halm-läcka mycket, jag uppförde en 80 alnar lång ladugårdsbyggnad år 1812, den var

1912?

19.

ACC. N:R M.10142:19.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Helt. Emil Hiltchelmsson
 Härad: Södra Åsbo Adress: Fvirdlinge
 Socken: Fvirdlinge Berättat av:
 Uppteckningsår: 1946 Född år 1868 i Brunnby

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

helt halmtäckt, en af de sista nybygggnader här på orten, som täck-
 tes med enbart halm. Nu är södersidan omtäckt med palstör.

Jag har själf lagt några "sti" äfven någon "svingel" i min tid,
 men jag räknar mig blott som amatör och så äro äfven de läckare
 som nu "sy på" läk. På ett löp i vår by bodde, sedan flera gene-
 rationer en släkt "Fjöbringarna" som voro läckare, son efter far.
 En var föremämnde Per Fälsön, släkten gick ut med hans son-
 söner Nils och Anders. Dessa voro alla mästare i sitt fack
 kunde lägga vackra och varaktiga läk, men såna äro jäsaa
 otyga, voro underliga till lymmet - vansinniga läg i släkten - men
 kunde sitt yrke. Den siste Anders dog vid schelshigtet och
 nu har orten ingen verklig läckare och snart behöfs ingen.

H. E. W.

Skriv endast på denna sida!